

24. travnja 2026.

broj 222

KU ZI S!

LIST ZA MLADU

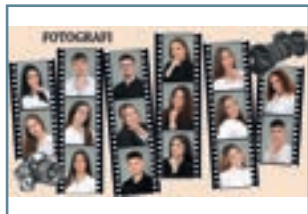

5

EKSKURZIJA

»UPOZNAJ DOMOVINU«

6

OBRAZOVANJE

MATURANTI U POLITEHNIČKOJ ŠKOLI

20

PSIHOLOGIJA

PROCJENE NA POČETKU KARIJERE

22

MODNI KUTAK

KOMBINIRAJ PAMETNO I SUPTILNO

FOTO MJESECA

Tradicija u Rumi

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Preradovićeve 11

24000 Subotica

Za nakladnika: Karolina Bašić

Glavna i odgovorna urednica: Zlata Vasiljević

Urednik izdanja: Davor Bašić Palković

Suradnici: Lucija Horvacki,

Katarina Ivanković Radaković,

Josipa Dulić, Milijana Nimčević

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,

Jelena Ademi

E-mail: casopis.kuzis@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Rotografika d. o. o., Subotica

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama

U punom zamahu

Draga naša *Kužiš?!* družino, proljeće je već u punom zamahu – dani su duži, gradovi življi, a svakodnevica nekako lakša i ispunjenija. Upravo u tom ritmu nastaje i ovaj broj, koji donosi pregled događaja, iskustava i tema koje su obilježile proteklo razdoblje među mladima naše zajednice.

I ovoga puta pratimo različite školske i izvanškolske aktivnosti, pa vam donosimo reportaže s malog i velikog maturalca – putovanja koja ostaju kao važne životne prekretnice, ali i prilike za nova prijateljstva i zajedničke uspomene. Tu je i ekskurzija *Upoznaj Domovinu*, koja iz godine u godinu mladima približava kulturno i povijesno bogatstvo Hrvatske te dodatno jača osjećaj povezanosti s vlastitim identitetom.

Nastavljamo i s predstavljanjem maturanata srednjih škola, a u ovom broju upoznajemo maturante Politehničke škole u Subotici – generaciju koja već sada jasno pokazuje svoje interese, talente i planove za budućnost. Donosimo i priču o mladima koji sudjeluju u velikim kulturnim projektima poput *Tamburaške rapsodije*, gdje glazba i emocija stvaraju nezaboravna iskustva.

Za one koji su pred novim životnim koracima, osobito izlaskom na tržište rada, u rubrici Psihologija donosimo tekst koji se bavi pitanjem vlastite vrijednosti na početku karijere – temom koja često ostaje neizrečena, a itekako je važna za donošenje odluka.

Posebnu pažnju posvećujemo i mladima koji kroz svoje djelovanje unose nove ideje u zajednicu. Udruga *Hrvatski Majur* kroz suvremene medije predstavlja tradiciju na način blizak mladima, dok program *Živa vatra* pokazuje kako duhovnost može biti živa, aktualna i povezana sa svakodnevicom mladih. Ne izostaju ni primjeri aktivnog provođenja slobodnog vremena kroz druženja i sportske aktivnosti, koje dodatno jačaju povezanost među mladima.

Uz to, u modnom kutku donosimo inspiraciju za proljetne kombinacije i promjene koje dolaze s toplijim vremenom, a kroz ostale priloge ukazujemo koliko su druženje, kreativnost i zajedništvo važan dio života mladih.

Dok proljeće ide svojim tijekom, donoseći promjene i nove prilike, nadamo se da će vam ovaj broj biti poticaj da zastanete, osvrnete se na ono što ste već prošli i s povjerenjem gledate prema onome što dolazi. Uživajte u čitanju – i u svemu što vam ovo proljeće još donosi.

Mjesec za nama

Sportsko druženje u Slankamenu

U organizaciji Udruženja mladih *Prijatelji nade* u Hrvatskom domu u Novom Slankamenu 29. ožujka održana je sportska večer. Mladi su kroz druženje imali priliku okušati se u pikadu, bilijaru i stolnom tenisu. Iz udruženja *Prijatelji nade* ističu da su ovakva okupljanja izuzetno važna jer omogućavaju mladima da se bolje upoznaju, povežu i kvalitetno provedu vrijeme. Predsjednik udruge **Darko Peka** svim

sudionicima uručio je promo set *Prijatelji nade*, kao znak zahvalnosti za dolazak i podršku radu udruženja. Sportska večer održana je u okviru projekta koji financira Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Polivači na Vodeni ponediljak

Običaj polivača na *Vodeni ponediljak* i danas je živ kod bunjevačkih Hrvata u Bačkoj. Pokazao je to i ovogodišnji blagdan Uskrsa. Naime, drugog dana Uskrsa mladići se okupljaju u skupine i obilaze kuće u kojima ima djevojaka, a one ih dočekuju s uzbuđenjem. Tako je bilo i u nekoliko subotičkih kvartova. Nakon kratkog pozdrava mladići ih simbolično *polivaju* vodom – nekada bunarskom, a danas parfemom ili vodom iz špricaljki. Nakon *polivanja* slijedi darivanje: djevojke poklanjaju po šareno jaje, cvijet i naranču. Nekada ovaj običaj nije bio samo zabava nego i prilika da se mladi upoznaju i zbliže te na koncu možda sklope i brakovi.

Članovi HKPD-a *Matija Gubec* u Tavankutu obnovili su ove godine običaj u izvornom obliku. U posjete po selu išli su zaprežnim kolima, u tradicijskom svečanom ruhu i u pratnji tamburaša, a djevojke su *polivali* bunarskom vodom.

Običaj *polivača* sačuvan je i u Somboru. I tamo su ove godine članovi HKUD-a *Vladimir Nazor* išli u *polivanje* po okolnim salašima.

Stipendije za Hrvate u Srbiji

Gotovo 3.500 prijava pristiglo je na natječaj za dodjelu 2.000 stipendija studentima, pripadnicima hrvatskog naroda izvan Hrvatske, za akademsku 2025./26. godinu što ga je raspisao Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Na rang-listi koju je Ured u konačnici predložio je 2007 stipendista. Od toga, studentima pripadnicima hrvatske manjine u Srbiji dodijeljeno je 118 stipendija. Stipendije se dodjeljuju jednokratno, odnosno za razdoblje od 10 mjeseci u mjesečnom iznosu od 175 eura, što po studentu iznosi 1.750 eura. Kad se taj iznos pomnoži s brojem stipendija, vidljivo je da će Hrvatska za njih izdvojiti nešto više od 3,5 milijuna eura. Detaljnije informacije dostupne na mrežnoj stranici Ureda: www.hrvatiizvanrh.gov.hr.

Ljepote i znamenitosti Dubrovačko-neretvanske županije

Projekt *Upoznaj Domovinu*, u kojem sudjeluju učenici iz Srijemske Mitrovice koji pohađaju nastavu iz predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, pokrenut je 2011. godine s ciljem

da se učenici (od 5. razreda osnovne škole do 4. razreda srednje škole) upoznaju s Hrvatskom i njenim kulturno-povijesnim znamenitostima. Ove godine učenici su bili gosti Dubrovačko-neretvanske županije koju su ranije generacije posjetile 2015. godine. Projekt je organiziran uz potporu Hrvatskog nacionalnog vijeća, HKC-a *Srijem – Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice i Dubrovačko-neretvanske županije kao i uz veliku pomoć ravnateljice Učeničkog doma u Dubrovniku **Sandre Merdžan** i pročelnice za obrazovanje, kulturu i sport Dubrovačko-neretvanske županije **Jelene Dadić Račić**.

Kako se ove godine ekskurzija poklopila s probnim prijemnim ispitima, djeca koja idu u osmi razred nisu mogla ići. Stoga su se djeci iz Srijemske Mitrovice pridružila djeca iz drugih mjesta koja također pohađaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. U pratnji profesora **Darija Španovića**, vjeroučiteljice **Magdalene Pavlović**, učiteljice **Mirjane Trzin** i liječnice **Angeline Načev** na ekskurziji je bilo tridesetoro djece iz Srijemske Mitrovice i desetoro djece iz Sombora, Sota, Petrovaradina i Subotice.

Na put su krenuli u petak, 27. ožujka, a u Dubrovnik su stigli u subotu u jutarnjim satima. Nakon smještaja u Učenički dom uslijedio je ručak i obilazak Dubrovnika. Stradun, Veliku Onofrijevu česmu, Franjevački samostan, Knežev dvor, palaču Sponza, dubrovačku katedralu Uznesenja Blažene Djevice Marije, akvarij Dubrovnik, kao i ostale znamenitosti povijesne jezgre Dubrovnika djeca su obišla s velikom radošću. Nedjelja je bila rezervirana za odlazak na jutarnju misu nakon koje su se djeca uputila u obilazak Čilipa i Cavtata. Nakon dolaska u Čilipe djeci i vodičima pridružile su se i ravnateljica Osnovne škole *Cavtat* **Kate Kukuljica** i voditeljica Zavičajnog muzeja Konavala **Maris Stanović**.

Obilazeći spomenuti muzej, djeca su se upoznala s nošnjama konavalskog kraja, procesom dobivanja svile od svilene bube potrebne za izradu nošnji i radionicom konavoskog veza. Nakon Čilipa uslijedio je obilazak Cavtata i šetnja poluotokom Rat.

U ponedjeljak, nakon doručka, pozdrava i suvenira u vidu džema od ljutih naranči iz domskog vrta, a koje prave tamošnji učenici, uslijedio je povratak doma, uz pregršt lijepih uspomena iz Dubrovačko-neretvanske županije.

Od prvog kadra do velikih planova

Odjel fotografa FT 4/10 ima 16 maturanata. S nekoliko njih razgovarali smo o njihovim srednjoškolskim iskustvima, ali i planovima za budućnost

6

Nakon što smo prošli puta pisali o maturantima gimnazije **Svetozar Marković**, ovog mjeseca vam donosimo tekst o maturantima srednje Politehničke škole u Subotici. Odjel fotografa FT 4/10 ima 16 maturanata te vam ovim tekstom dajemo priliku saznati malo više o njihovim iskustvima i uspomenuama iz srednje škole te planovima za budućnost.

Generacija koja zna što želi

Njihovoj razrednici **Snežani Nović** ovo je bio prvi odjel koji je imala priliku voditi.

»Zaneresirani su više za praktičan rad, nego za teorijsko znanje i tu se daju puno više. Znaju što žele i za to se bore, ostalo će korektno ispoštovati. Glede prosjeka ocjena su od dovoljan do odličnih. Kao najveću vrijednost odjela izdvojila bih empatičnost, odgovornost i ozbiljan pristup kada je nešto zaista bitno. To me raduje jer govori kakvi će biti ljudi. Neki već sada fotografiraju i postaju prepoznatljivi u gradu. Neće svi nastaviti baviti se ovim, ali imaju lijep zanat u rukama pa mu se uvijek mogu vratiti. Neki će ići na studije. Kako ih vidim kao snalažljive,

očekujem da će se snaći, ići će za svojim afinitetima i željama. Poručila bih im da ostanu svoji: borbeni, da idu za onim što žele, da budu uporni i ne odustaju bez obzira na teškoće; da slušaju unutarnji glas jer već sada imaju jako dobre postavke, a kada postanu zaokružene ličnosti, pronaći će i adekvatne načine da sve to i postignu«, ističe Nović.

Nova iskustva i prijateljstva

Maturantica **Dunja Nimčević** ističe kako srednjoškolsko razdoblje za nju nije bilo samo obrazovanje već »vrijeme novih prijateljstava, iskustava i otkrivanja sebe«. Najviše će pamtiti maturalec u Bosnu i Hercegovinu, ističući koliko su joj takvi trenuci druženja i zajedništva bili važni. Govoreći o profesorima, ističe profesoricu **Ivanu Babić** naglašavajući koliko joj je značila njezina posvećenost i podrška tijekom školovanja. Tijekom tih godina Dunja je usvojila i važne životne lekcije koje će joj koristiti i ubuduće.

»Najvažnija lekcija je da vjeruješ sebi i biraš ljude koji ti gode«, kaže ona.

Kada je riječ o budućnosti, »planira samo raditi negdje« te se vidi kao »sretnu, samostalnu i okruženu ljudima koji mi znače«. Na kraju, budućim srednjoškolicima upućuje savjet temeljen na vlastitom iskustvu. Dunja smatra da »srednja škola nije kao što nastavnici u osnovnoj pričaju, da je opuštenija«, uz zaključak da je to razdoblje koje treba iskoristiti za druženje, upoznavanje novih ljudi i stvaranje lijepih uspomena.

Od klupa do fotografskih snova

Nemanja Ćosić navodi kako mu je srednja škola dala priliku da hobi pretvori u profesiju te da će najviše pamtiti zajedničke sate praktične nastave i timski duh odjela.

»Školske klupe pružile su mi strukturu, ali pravi se rast događao u trenucima kada sam kroz tražilo fotoaparata učio promatrati svijet oko sebe na drugačiji način. Posebno bih istaknuo dvije osobe: profesoricu Ivanu Babić, od koje sam dobio čvrste temelje i naučio teoriju fotografije bez koje nema napretka, te **Andreja Imrića**, koji mi je otvorio vrata praktičnog svijeta. Zahvaljujući njemu svladao sam rad s blicevima, razumijevanje objektiva i kompozicije, što je potpuno promijenilo moj pristup radu. Naučio sam da fotografija nije samo pritisak na gumb, već vještina upravljanja svjetlom i strpljenje da se uhvati onaj pravi, neponovljivi trenutak. Najvažnija lekcija je: 'Svjetlo je tvoj najbolji alat, ali tvoje oko je ono što stvara priču.' Plan mi je odmah zakoračiti u profesionalne vode. Želim se zaposliti u struci, svakodnevno brusiti zanat na terenu i kontinuirano ulagati u svoje znanje i opremu, kako bih od tehničkog znanja

došao do umjetničke prepoznatljivosti. Vidim se u vlastitom, moderno uređenom fotostudiju. Cilj mi je izgraditi ime koje je sinonim za kvalitetu i luksuznu estetiku, gradeći karijeru na uspješnim projektima i zadovoljnim klijentima. Novim srednjoškolicima bih poručio: ne bojte se eksperimentirati i nemojte čekati da vam znanje samo padne u krilo. Istražujte, griješite i fotkajte što više možete – jer svaki promašen kadar je zapravo jedna naučena lekcija bliže onom savršenom«, kaže Nemanja.

Put ispunjen uspomena

Petra Pjevalica govori nam kako je imala zaista lijepo iskustvo srednje škole s puno lijepih uspomena.

»Moje iskustvo u srednjoj školi bilo je zaista odlično, puno lijepih uspomena, novih prijateljstava i znanja koje ću uvijek nositi sa sobom. Najviše ću pamtiti maturalac na kom smo se svi zbližili još više i na kom smo upoznali novo društvo iz drugih škola. Profesorica Ivana Babić uvijek je bila naša najveća podrška i uvijek nas je bodrila. I na tome smo joj svi zahvalni. Najvažnija lekcija koju nosim iz srednje škole je kako surađivati s ljudima, učiti iz izazova i preuzimati odgovornost za svoje postupke. Moji planovi nakon srednje škole su da završim novinarski i fotografski tečaj i usput osnujem svoj mali biznis. Za nekoliko godina sebe vidim u svom fotografskom studiju. Novim srednjoškolicima poručila bih: uživajte u svakom trenutku srednje škole, učite marljivo, ali i stvarajte uspomene – prijateljstva i iskustva su vrijednija od svega«, navodi Petra.

Lucija Horvacki

Veliki maturalac – završna točka školovanja

Tijekom tri dana učenici su obišli Mostar, rijeku Bunu, Međugorje i Sarajevo

Na kraju četvrtog razreda srednje škole veliki maturalac je posljednja ekskurzija za učenike koji su srednju i/ili osnovnu školu pohađali na hrvatskom jeziku. Tako je bilo i sada od 20. do 22. ožujka,

»Veliki maturalac protekao je u iznimno pozitivnom ozračju, ispunjen zajedništvom, radošću i novim iskustvima. Još jedna generacija maturanata iz triju srednjih škola imala je priliku bolje se upoznati, povezati i stvoriti lijepe uspomene. Posebno me raduje što su učenici pokazali odgovornost, međusobno poštovanje i otvorenost, čime su pridonijeli ugodnoj i sigurnoj atmosferi tijekom cijelog putovanja«, kaže koordinatorka izvannastavnih aktivnosti pri HNV-u **Tanja Stantić**.

Kako je pojasnila predsjednica Odbora za obrazovanje pri HNV-u **Nataša Francuz**, cilj ovoga putovanja nije bio samo obilazak znamenitosti, nego i dodatno povezivanje učenika.

»Vjerujem da će im ovo iskustvo ostati u lijepom sjećanju kao završetak jednog važnog životnog razdoblja. Veliki maturalac svake je godine pravi

dokaz i primjer kako jedna generacija treba završiti svoje srednjoškolsko obrazovanje. Tijekom boravka s našim učenicima svaki se puta uvjerimo da imamo dobre i odgovorne mlade ljude«, rekla je Francuz.

nezaboravno druženje za ovogodišnju generaciju velikih maturanata. Tijekom tri dana, koja su po riječima sudionika bila malo, učenici su otkrivali ljepote različitih mjesta – od prirodnog okruženja uz rijeku Bunu i duhovnog i refleksivnog ambijenta Međugorja do kulturno-povijesnih znamenitosti Mostara i Sarajeva. Naravno, nije izostalo niti druženje, degustacija lokalne hrane i zajednički izlazak u grad.

Kraj jednog poglavlja

Na veliki maturalac išli su učenici cjelovite nastave na hrvatskom jeziku iz triju škola: Gimnazije *Svetozar Marković*, Medicinske škole i Politehničke škole, a s njima su bili i njihovi razrednici.

Dojmovi maturanata

»Sve je bilo super, obradovala sam se prije svega što imam priliku ići. Nisam očekivala da ću sve ovo dobiti. Jako smo se lijepo proveli. S onima koje smo već znali ostvarili smo neko veće prijateljstvo, a s

pojedincima se tek sada upoznali, osobito s onima iz drugih škola s kojima ranije nismo imali nikakav kontakt. Sve mi je bilo jako lijepo, no na mene je Međugorje ostavilo poseban dojam. Imala sam veliku želju doći u Međugorje i kada smo stigli, samo su me preplavile emocije i suze. Željela sam ga obići, vidjeti i moliti za zdravlje moje obitelji. Neopisiv je taj osjećaj, kao i olakšanje koje sam poslije osjetila. Tamo je i zrak izuzetno čist, ali i duhovno je nešto posebno. Imala sam dojam da je sam Bog bio sa mnom, nešto neopisivo sam doživjela«, kaže **Dunja Nimčević** iz Politehničke škole.

»Da se prijavim na ekskurziju pokrenulo me i potaknulo društvo. Inače volim putovati, posjećivati i obilaziti razna mjesta, a sada kada imam priliku sve to doživjeti s društvom, onda mi je to bila dodatna motivacija. Sve je bilo odlično, od smještaja, mjesta koja smo obišli i svega onoga što smo vidjeli i doživjeli. Na mene je najveći dojam ostavila rijeka Buna. To je nešto predivno za vidjeti«, kaže **Uroš Morak** iz Medicinske škole.

»Imala sam priliku ići i na mali maturalac, no sada kada se sjetim mogu reći da je ogromna razlika, sve

ono što smo tada doživjeli i ovo sada. Ali ne zbog puta, nego zbog nas samih. Sada smo stariji i ozbiljniji, pa i sve drugačije doživljavamo. Ove četiri godine prošle su jako brzo, a ujedno, na neki način i sporo. Bilo je tu i poteškoća, uspona i padova. No, na kraju imamo jedan lijep završetak svog školovanja i sretna sam zbog toga. Najviše me dojmio put za Međugorje u kom nikada nisam bila, pa mi je to jako drago. Ove ekskurzije na koje idemo su nešto posebno, jer ima i vjerskih momenata koji su nam bitniji sada nego ikada prije«, kaže **Jelena Kujundžić** iz Gimnazije *Svetozar Marković*.

Razrednici – bivši učenici

S maturantima su išli i neki od njihovih razrednih starješina, među kojima je i profesor tjelesne i zdravstvene kulture, razrednik gimnazijalaca, a nekada i razrednik ovogodišnjim maturantima iz Medicinske škole **Čedomir Lišić**. Također, i razrednica **Snežana Nović**, profesorica matematike iz Politehničke škole kojoj je ovo bila prva generacija maturanata. Inače, zanimljiv je podatak da su oboje razrednika bili druga generacija učenika u Gimnaziji, od kada je počela cjelovita nastava na hrvatskom jeziku.

Veliki maturalac organiziralo je Hrvatsko nacionalno vijeće i udruge HPD *Bela Gabrić* i HU *Pleter*, uz financijsku pomoć Vlade Županije Zapadnohercegovačke.

K. U.

Svršnjacima na putu uspomena

Učenici su imali nezaboravnih pet dana druženja na relaciji Sinj – Split – Trogir – Zagreb

Mali maturalac, kao kruna izvanastavnih aktivnosti, obilježava završetak osnovne škole. Tako su učenici osmih razreda cjelovite nastave na hrvatskom jeziku te izbornog predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture od 8. do 12. travnja imali nezaboravnih pet dana druženja na relaciji Sinj – Split – Trogir – Zagreb.

Na ekskurziji je sudjelovalo 39 učenika iz OŠ *Ivan Milutinović* i *Matko Vuković* iz Subotice, OŠ *Vladimir Nazor* iz Đurđina, OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta, OŠ *Moša Pijade* iz Berega, OŠ *22. oktobar* iz Monoštora, OŠ *Ivan Goran Kovačić* iz Sonte i OŠ *Sveti Sava* iz Plavne.

10

Sinj–Split–Zagreb

Tijekom ovih pet dana učenici su posjetili kulturno-povijesne i obrazovne lokalitete. U Sinju, gdje su bili i smješteni prvih dana, obišli su Muzej Sinj-

ske alke, Svetište Gospe Sinjske i tvrđavu Kamičak. U Splitu su razgledali grad panoramskim autobusom, a potom su uz stručno vodstvo pješice obišli splitsku rivu i Dioklecijanovu palaču. Nakon Splita put je

nastavljen u Trogiru u kojem su obišli crkvu Svetog Lovre, tvrđu Kamerlengo, te posjetili plažu Kopakabana na otoku Čiovo.

Program ekscurzije nastavljen je u Zagrebu, gdje su učenici posjetili Zoološki vrt, razgledali znamenitosti u središtu grada, obišli Tehnički muzej *Nikola Tesla* te bili na svetoj misi u bazilici Presvetog Srca Isusova. Tijekom boravka u Zagrebu bili su smješteni u Učeničkom domu *Marija Jambrišak*.

Nastava »uživo«

Kako navodi koordinatorka izvannastavnih aktivnosti pri HNV-u **Tanja Stantić**, ekscurzija je protekla uspješno i u skladu s planiranim programom.

»Mali maturalec za naše učenike ima iznimnu vrijednost jer okuplja jednu generaciju djece koja se obrazuju na hrvatskom jeziku, bilo kroz cjelovitu nastavu ili kroz predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Ovakva putovanja pružaju učenicima priliku da nastavne sadržaje iz povijesti, geografije i fizike dožive na neposredan način i povežu ih s konkretnim iskustvom te jačaju hrvatski jezik. Posebno je važan i boravak u Hrvatskoj, gdje učenici razvijaju osjećaj povezanosti s matičnom domovinom i jačaju svoju nacionalnu pripadnost. Uz obrazovni aspekt, ekscurzija ima i snažnu socijalnu dimenziju jer omogućuje upoznavanje i povezivanje učenika iz različitih sredina«, rekla je Stantić.

Nova prijateljstva

Bilo je ovo vrijeme za druženje, bolje upoznavanje i stvaranje novih prijateljstava, a tako misle i sudionici ovoga puta.

»Drago mi je što imamo priliku ići na ovakvo putovanje jer pohađamo nastavu na hrvatskom jeziku. Obišli smo mnoga mjesta na kojima još nisam bila i upoznala sam nove prijatelje među svojim vršnjacima, a puno toga će mi ostati u sjećanju. Najviše su me se dojmili pokusi uživo u muzeju *Nikole Tesle*, posebno onaj s Teslinim transformatorom. Nevjerojatan je osjećaj vidjeti kako struja prolazi kroz zrak i pali neonske cijevi u našim rukama«, priča **Marija Kujundžić**.

Istog mišljenja je i **Matea Bako** koja kaže:

»Dojmovi s putovanja još se slažu, ali tijekom putovanja posjetili smo Split, Trogir, Sinj i Zagreb i sve mi je bilo prelijepo. Svaki grad, svako mjesto me je oduševilo na svoj način. Posebno sam sretna što sam imala priliku sve ovo obići i vidjeti zahvaljujući nastavi koju pohađam. Najviše me se dojmio Split zbog mora, rive i posebne atmosfere koju ću još dugo pamtiti«.

Mali maturalec organiziralo je Hrvatsko nacionalno vijeće, a roditelji su sufinancirali dio troškova, dok je prijevoz učenika financijski pomoglo HPD *Bela Gabrić* iz Subotice.

K. U.

► TEHNIČAR ZA GRAFIČKU PRIPREMU ◀

► FARMACEUTSKI

Nastavni jezik:
HRVATSKI

Trajanje školovanja:
4 GODINE

Broj učenika:
28

Nastavni jezik:
HRVATSKI

Trajanje š
4 GO

✦ **Voliš dizajn, fotografiju i rad na računalu?** ✦

Nauči kako nastaju plakati, časopisi, knjige i reklame!

Što radi tehničar za grafičku pripremu?

Priprema tekst i slike, oblikuje stranice i izrađuje završnu pripremu za tisak u različitim tehnikama (ofset, digitalni tisak, sitotisak).

Što ćeš naučiti?

- obradu teksta i fotografija
- rad u programima (Photoshop, Illustrator, InDesign)
- grafičko oblikovanje i pripremu za tisak
- izradu tiskovne forme za različite vrste tiska

Važni predmeti:

Tehničko crtanje s nacrtom geometrijom, Osnove grafičke tehnike, Tehnologija grafičke pripreme, Osnove Elektrotehnike i elektronike, Grafičko oblikovanje i pismo, Tehnologija izrade tiskarske forme

Važno za rad:

- rad u zatvorenom prostoru
- kontakt s materijalima poput boja i ljepila
- sudjelovanje u sastavljanju i završnoj obradi proizvoda

Što nakon škole?

- posao u tiskari ili dizajnerskom studiju
- rad kao samostalni grafički tehničar
- nastavak školovanja na fakultetu ili visokom stručnom studiju u Srbiji, Hrvatskoj ili inozemstvu

Zanimaju te kemija, biologija

Postani dio svijeta
nauči kako nastaju i

Što radi farmaceut

Sudjeluje u pripremi, kontroli i ispitivanju lijekova, pruža korisnicima savjetima o njihovom korištenju. Radi u ljekarni, laboratorijima, uvijek pod nadzorom.

Što ćeš naučiti?

- osnove kemije i biologije
- izradu i primjenu lijekova
- rad u laboratoriju i pismu
- rukovanje instrumentima i laboratorijem
- kontrolu kvalitete i pravilno rukovanje

Važni predmeti:

Kemija, Biologija, Farmakologija, Anatomija i fiziologija, Mikrobiologija, Praktična nastava (laboratorij)

Važno za rad:

- potreba za preciznošću, opreznost
- rad s laboratorijskom opremom
- mogući kontakt s klijentima
- obavezna uporaba zaštitne opreme
- pridržavanje higijenskih i sigurnosnih pravila

Što nakon škole?

- posao u ljekarni, laboratoriju
- rad u proizvodnji lijekova
- mogućnosti u distribuciji
- nastavak školovanja na višim školama u Srbiji, Hrvatskoj ili inozemstvu

Školovanje:
4 GODINE

Broj učenika:
28

Biologija i rad u laboratoriju?

Povijeta farmacije i
u i koriste se lijekovi!

Farmaceutski tehničar?

Učestvuje u izdavanju lijekova te pomaže
u njihovoj pravilnoj primjeni.
U laboratoriju ili proizvodnji –
pod nadzorom magistra farmacije.

Šta ćeš naučiti?

• biologije u praksi
• lijekova (čajevi, masti, kreme)
• u provođenje analiza
• u laboratorijskom opremom
• u pravilno skladištenje lijekova

Šta predmeti:

• Biologija, Farmaceutska tehnologija,
• Mikrobiologija, Latinski jezik,
• (laboratorij i ljekarna)

Šta za rad:

• u odgovornosti i urednosti
• u opremom i instrumentima
• s kemijskim tvarima
• u uporabi zaštitne opreme
• u skladu s sigurnosnih standarda

Šta nakon škole?

• u industriji ili farmaceutskoj industriji
• u proizvodnji lijekova i kozmetike
• u distribuciji i prodaji lijekova
• u nastavi na fakultetima ili
• u inozemstvu, Hrvatskoj ili inozemstvu

Nastavni jezik:
HRVATSKI

Trajanje školovanja:
4 GODINE

Broj učenika:
28

Zanimaju te i prirodni i društveni predmeti?
Želiš široko znanje i siguran put prema fakultetu?
Gimnazija općeg smjera pravi je izbor za tebe!

Što nudi ovaj smjer?

Uravnotežen program koji povezuje prirodne, društvene i
jezične predmete te razvija opće znanje,
kritičko razmišljanje i široku kulturu.

Što ćeš učiti?

- prirodne predmete (matematika, biologija, kemija, fizika)
- društvene i humanističke predmete (povijest, geografija, filozofija)
- jezike i komunikacijske vještine
- logičko razmišljanje i analizu

Za koga je ovaj smjer?

- za učenike širokih interesa
- za one koji još nisu odlučili čime se žele baviti
- za sve koji planiraju nastavak školovanja

Važni predmeti:

Hrvatski jezik i književnost, Engleski jezik, Latinski jezik, strani jezici
Matematika, Fizika, Kemija, Biologija, Geografija
Povijest, Filozofija, Sociologija, Računalstvo i informatika

Što nakon škole?

Upis na fakultete društveno-humanističkih, medicinskih,
prirodno-matematičkih i tehničkih znanosti,
studiranje u Srbiji,
Hrvatskoj ili inozemstvu...

SLOŽITE KOCKICE ■
U ODGOJU VAŠE DJECE

»Živa vatra« u Subotici

»Kroz redovita druženja, igru, razgovore i molitvu, kao i osobnim iskustvom, mi krizmanicima nastojimo prikazati život jednog katolika koji živi svoju vjeru i nakon krizme«, poručuju animatori

Živa vatra je prvi cjeloviti program za krizmanike kojeg su pokrenuli salezijanci u Hrvatskoj. Vremenom, *Živa vatra* stigla je i u Suboticu i danas u njoj aktivno djeluju animatori *Subotičkog oratorija* – **Matej Miković, Valentin Čović, Marko Romić, Pavle Miković i Karlo Kujundžić**. Također, ovi momci na svojem Instagram i TikTok profilu *Glas pustinje* snimaju i duhovni sadržaj za mlade u čemu je aktivan i **David Šarčević**. Kako ističu, danas je veoma važno širiti riječ Božju i kroz medij koji je blizak mladima. Plodove onoga što rade vide kroz male pomake u srcima mladih s kojima rade. Vjeruju kako ti mali pomaci dovode do velikih promjena u životu, ne samo mladih, već i svih ljudi. Osim o programu *Žive vatre*, s njima smo razgovarali o aktivnostima na društvenim mrežama te dosadašnjim iskustvima u radu s mladima.

KUŽIŠ?! Kako ste krenuli s programom *Živa vatra* i što vas je motiviralo da se uključite u rad s krizmanicima?

S programom *Žive vatre* započeli smo tako što je **Vedrana Cvijin** sa župnicima dovela program ovdje kod nas, a zatim je pozvala nekoliko animatora iz *Subotičkog oratorija* te nas pitala želimo li sudjelovati,

na što smo odmah pristali. U tom trenutku stvarno nismo znali što je to i bili smo pomalo iznenađeni, ali i znatiželjni, što nas je dodatno potaknulo da se uključimo i vidimo o čemu se radi. Imali smo dosta velika očekivanja jer je *Salezijana* u Hrvatskoj, koja je pokrenula taj program prije nekoliko godina, imala dosta uspjeha u radu s krizmanicima. Čuli smo pozitivna iskustva i svjedočanstva te smo vjerovali da će program donijeti nešto novo i vrijedno i u našu sredinu. Kroz program *Žive vatre* možemo vidjeti da Crkva nije samo mjesto gdje dolazimo nedjeljom na misu, nego da je to zapravo zajednica ljudi koji žele rasti u vjeri, međusobno se podržavati i pomagati jedni drugima.

KUŽIŠ?! Opišite nam što predstavlja program *Živa vatra*.

Program *Živa vatra* predstavlja nešto puno više od običnih susreta. To je zajednički put na kojem se približavamo Kristu, ali i jedni drugima, gradeći odnose koji se temelje na povjerenju i razumijevanju. Kroz redovita druženja, igru, razgovore i molitvu, kao i osobnim iskustvom, mi krizmanicima nastojimo prikazati život jednog katolika koji živi svoju vjeru i nakon krizme. Tako im želimo pomoći da shvate kako vjera nije samo obveza, nego i osobni izbor i put.

KUŽIŠ?! Kakvo je vaše dosadašnje iskustvo u radu s mladima? S kojim se tu izazovima najčešće susrećete?

14

Naše iskustvo u radu s mladima započelo je kroz sudjelovanje u oratoriju, gdje smo s djecom kroz igru, druženje i zabavu učili o vjeri. Takav način rada pokazuje koliko je važno mladima pristupiti na njima blizak i zanimljiv način, jer tada puno lakše prihvaćaju ono što im želimo prenijeti. Danas radimo s mladima kroz program *Živa vatra* i kroz te susrete nastojimo im približiti vjeru na jednostavan i razumljiv način, povezati teme s njihovim svakodnevnim životom i potaknuti ih da razmišljaju o svojoj vjeri, a ne samo da je »odrade« kao još jednu obvezu. Najčešći izazovi su neozbiljnost i ponekad nedostatak razumijevanja onoga što ih čeka na krizmi i nakon nje. Nekad imaju osjećaj da krizma dolazi sama po sebi, bez obzira na to koliko sudjeluju ili dolaze na susrete. Zbog toga ponekad nedostaje motivacije i odgovornosti. U takvim situacijama trudimo se učiniti susrete zanimljivijim i interaktivnijim.

Naše iskustvo u radu s mladima započelo je kroz sudjelovanje u oratoriju, gdje smo s djecom kroz igru, druženje i zabavu učili o vjeri. Takav način rada pokazuje koliko je važno mladima pristupiti na njima blizak i zanimljiv način, jer tada puno lakše prihvaćaju ono što im želimo prenijeti. Danas radimo s mladima kroz program *Živa vatra* i kroz te susrete nastojimo im približiti vjeru na jednostavan i razumljiv način, povezati teme s njihovim svakodnevnim životom i potaknuti ih da razmišljaju o svojoj vjeri, a ne samo da je »odrade« kao još jednu obvezu. Najčešći izazovi su neozbiljnost i ponekad nedostatak razumijevanja onoga što ih čeka na krizmi i nakon nje. Nekad imaju osjećaj da krizma dolazi sama po sebi, bez obzira na to koliko sudjeluju ili dolaze na susrete. Zbog toga ponekad nedostaje motivacije i odgovornosti. U takvim situacijama trudimo se učiniti susrete zanimljivijim i interaktivnijim.

KUŽIŠ?!: Što smatrate da je najvažnije kod pripreve za krizmanike i na koji način nastojite to i ostvariti?

Najvažnije kod pripreve za krizmu je da mladi taj sakrament ne dožive samo kao nešto što »trebaju obaviti«, nego da stvarno razumiju njegovo značenje i važnost za svoj daljnji život. Važno je da ra-

zviuju osobni odnos prema vjeri i shvate da ona nije vezana samo uz Crkvu kao prostor, nego da je kao vjernici trebamo živjeti u svakodnevici – u obitelji, školi i odnosima s drugima. To nastojimo ostvariti kroz opušten, ali i ozbiljan pristup, koristeći razgovor i primjere iz svakodnevnog života kako bi im sadržaj bio što bliži i razumljiviji. Trudimo se poticati njihovo sudjelovanje u katehezama, postavljati pitanja i ohrabrivati ih da izraze svoje mišljenje i dileme.

KUŽIŠ?!: Kada uspoređujete vaš odnos s krizmanicima i odnos vaših kateheta kada ste vi bili krizmanici? Na koji način vi pristupate vašim krizmanicima?

Kada gledamo vrijeme kada smo mi bili krizmanici i sada kada smo mi ti koji njima drže kateheze, vidimo da je odnos između krizmanika i kateheta danas dosta drukčiji nego ranije. Naš odnos s krizmanicima danas je otvoreniji, neposredniji i opušteniji nego što je bio odnos naših kateheta prema nama. Imamo osjećaj da su oni više držali određenu distancu, dok mi nastojimo biti bliži i pristupačniji, ali i dalje zadržati potrebnu razinu poštovanja. Trudimo se slušati njihove probleme i pitanja, razumjeti njihove situacije, a ne samo »odraditi« susret. Važno nam je da se osjećaju prihvaćeno i da mogu slobodno izraziti svoje mišljenje bez straha.

KUŽIŠ?!: Aktivni ste i na društvenim mrežama, recite nam nešto više o tome.

Prije više od pola godine odlučili smo otvoriti profile na Instagramu i TikToku, istoga dana objavili smo prvi video o **Padre Piju**. Od tada redovito objavljujemo sadržaje vezane uz vjeru i svakodnevni kršćanski život. Videi su uglavnom edukativnog sadržaja – o životima svetaca i temama vezanim uz Crkvu i vjeru – ali ima i zanimljivih i opuštenijih videa u kojima igramo razne igre ili snimamo kreativni sadržaj koji je blizak mladima. Time pokušavamo približiti vjeru na način koji je njima razumljiv i privlačan. Vjerujemo da je prisutnost mladih katolika na društvenim mrežama danas iznimno važna jer je jedan od ključnih koraka evangelizacije doprijeti do osobe kojoj želimo svjedočiti svoju vjeru. Mi smo to odlučili činiti upravo preko društvenih mreža jer su mladi ondje najaktivniji i najdostupniji. Za sve nas koji vodimo profil važno je pratiti poticaje koje dobivamo u molitvi, ali i prihvaćati dobronamjerne kritike bliskih ljudi kako bismo što kvalitetnije svjedočili svoju vjeru, na što nas Bog poziva. Također, kada imamo neku nedoumicu, savjetujemo se s našim duhovnikom i župnikom **Vinkom Cvijinom** kako bismo i s teološke strane bili sigurni i točni.

KUŽIŠ?!: I za kraj, koju biste poruku željeli poslati mladima?

Željeli bismo mladima poslati poruku koju je i sv. Filip Neri govorio svojim mladićima u oratoriju: »Blaženi vi, mladi, jer imate vremena činiti dobro«.

Katarina Ivanković Radaković

?!

?!

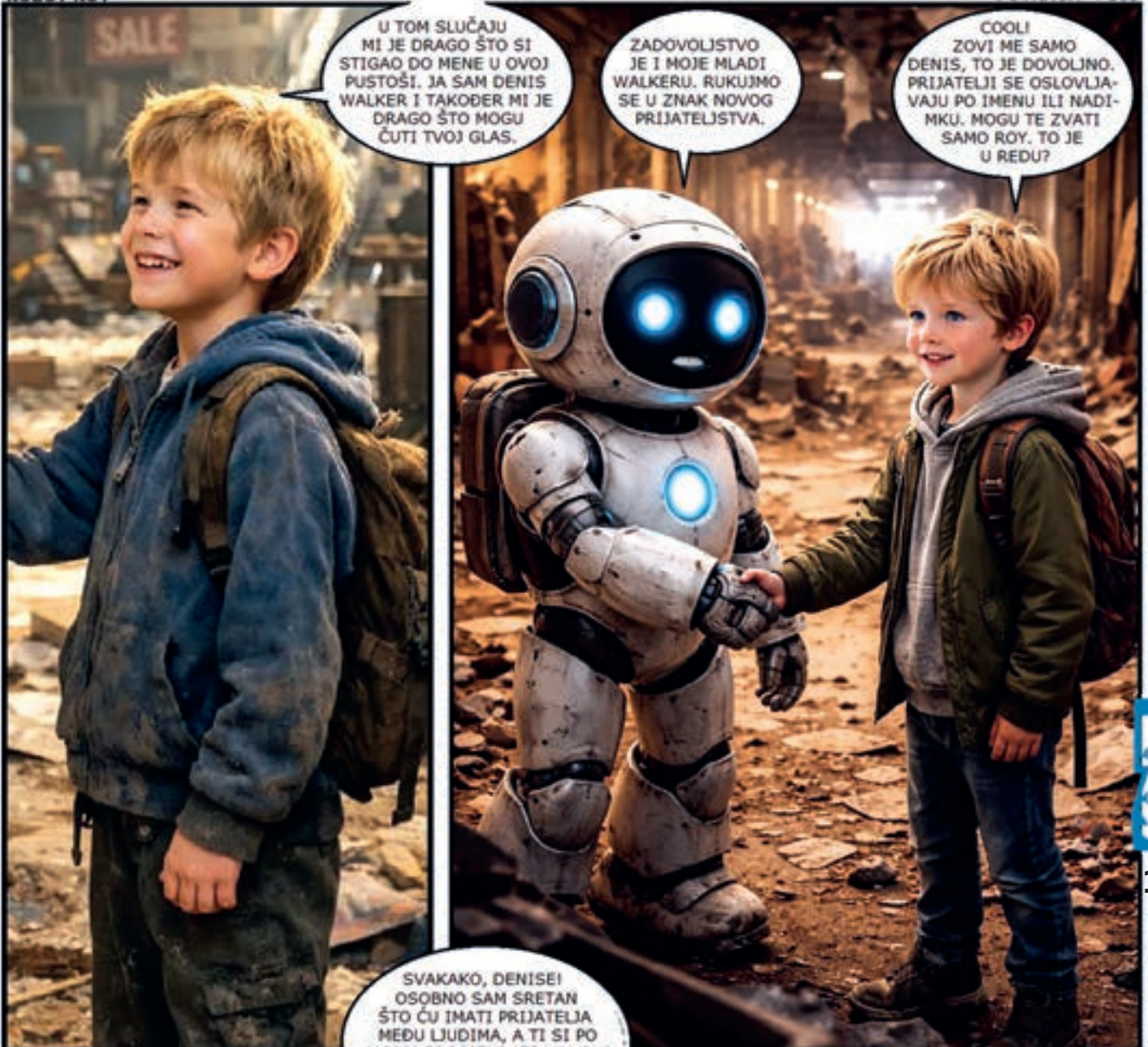
POZDRAV, MLADI ČOVJEČE. NE MOGU TI IZRAZITI RADOST ŠTO SAM SUSREO NEKOG OD TVOJE VRSTE. JA SAM ROBOT ROY IZ SERIJE HRF 2000XL. TKO SI TI?

ROBOT KOJI HODA I GOVORI, NADAM SE DA MI NISI NEPRIJATELJ? DOVOLJNO MI JE LOŠE OVDJE.

NEMOJ SE BOJATI. NISAM TVOJ NEPRIJATELJ. GODINAMA SAM U POTRAZI ZA LJUDIMA KOJI SU PREŽIVJELI VELIKI UDAR S ISTOKA. LJUDI SU ME STVORILI KAO ANALITIČKOG ROBOTA ZA POMOĆ.

SVAKAKO, DENISE! OSOBNO SAM SRETAN ŠTO ĆU IMATI PRIJATELJA MEĐU LJUDIMA, A TI SI PO MOJOJ PROCJENI JEDAN VRLO DOBAR MOĐAK. OD DANAS VIŠE NEĆEŠ BITI SAM U OVOM SVIJETU.

All Rights Reserved by Author © Kristijan C. Sekulic 2026

Zajednička energija i emocija

U koncertnoj dvorani *Vatroslava Lisinskog* krajem ožujka održana je *Tamburaška rapsodija* – tradicionalni koncert koji okuplja tamburaše iz različitih krajeva. Orkestar od više od stotinu glazbenika publici je priredio večer ispunjenu emocijama i zajedništvom, potvrdivši tamburu kao snažan simbol hrvatske kulture. U ovom projektu sudjelovalo je i petero mladih Hrvata iz Vojvodine – **Iva Molnar, Lucija Ivanković Radaković, Marko Kujundžić, Vanja Vujković Bukvin** i **Ivana Velbl** – koji danas studiraju i rade u Osijeku. U nastavku donosimo njihove dojmove i iskustva s ovog posebnog koncerta.

Doživljaj koji se ne može opisati riječima

Ivana Velbl, studentica Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku, smjer tambura:

»Ovo mi je bio četvrti put da nastupam na *Tamburaškoj rapsodiji*. Koncerti *Tamburaške rapsodije* su mi jedno od najljepših iskustava i koncerti kojima se iz godine u godinu sve više radujem i nestrpljivo ih iščekujem. Na pozornici sam se osjećala ispunjeno, sretno, zahvalno i ponosno što sam dio nečeg tako velikog. Energija publike i zajedništvo izvođača čine taj trenutak nezaboravnim – to je iskustvo koje se teško može opisati riječima. Biti dio takvog orkestra velika je čast i odgovornost, a upravo zajednička ljubav prema glazbi stvara jedinstven i moćan zvuk. Poseban je već i trenutak prije nego što počnemo

svirati i pjevanje koje često potraje do jutra, i upravo ti trenuci cijelom iskustvu daju posebnu čar«.

Osjećaj pripadnosti i zajedništva

Vanja Vujković Bukvin, student Filozofskog fakulteta u Osijeku, smjer engleski jezik i književnost i pedagogija:

»Ovo mi je bila treća tamburaška rapsodija na kojoj sam imao čast sudjelovati. Prvi put kada sam stao na pozornicu *Vatroslava Lisinskog* 2023. godine i kada smo zasvirali prve tonove, osjećao sam neopisivu sreću, uzbuđenje, ali i malu tremu pred tako velikom dvoranom. Nakon toga nastupao sam i 2025. godine u Zagrebu, Ljubljani i Novskoj, a ove godine energija među članovima orkestra bila je posebna – svi smo istinski uživali tijekom cijelog koncerta i ta tri sata prošla su nevjerovatno brzo. Sviranje basprima u ovakvom velikom orkestru dalo mi je osjećaj pripadnosti jednoj velikoj zajednici koja ipak ima jedan zajednički cilj – ljubav prema tamburaškoj glazbi i tamburaškom instrumentu. Također mi je potpuno zadovoljstvo bilo biti okružen mnogim mladim i izuzetno talentiranim virtuozima na tamburi. U ovakvom velikom zajedništvu svaki pojedini član igra važnu ulogu i svojim doprinosom stvara jedan jedinstveni doživljaj koji se pamti do kraja života. Teško je izdvojiti samo jedan dio koji mi je bio najdraži jer ih je zaista mnogo – od emocija i zajedničkog pjevanja cijelog orkestra do izvrsnih vokalnih i tamburaških solista. Ipak, posebno bih izdvojio izvedbu kompozicije *Ave Maria* – aranžman iz rock opere *Gubec* s **Renatom Sabljak**, koja je svojim emotivnim i snažnim glasom u svima nama pobudila snažne osjećaje i na mene ostavila najveći dojam«.

Josipa Dulić

svirati – dok gledamo u dirigenta, svi dišemo kao jedno i osjećamo isto. Tada se vidi koliko nam je svima stalo da svaku interpretaciju iznesemo najbolje što možemo. Ta zajednička energija i emocija povezuju nas u jednu cjelinu, a publika to prepoznaje i uzvraća na najljepši način. Osim koncerta, posebno bih izdvojila naša druženja nakon proba i nastupa, kao i same probe ispunjene smijehom, glazbom i zajedništvom. Na tim druženjima spontano započ-

Tradicija kroz suvremene tehnologije

Udruga građana *Hrvatski Majur* iz Subotice provodi projekt »Tradicija Hrvata kroz suvremene tehnologije« u okviru kojega će na svojim društvenim mrežama (Facebook i Instagram) predstaviti zimske narodne nošnje Hrvata diljem Vojvodine – iz Subotice, Monoštora i Slankamena. Kao svojevrsna »virtualna šetnja« planirano je ukupno šest objava (tri video zapisa i tri serije fotografija) koje će pratiti stručni tekstovi o povijesti i značaju prikazanog ruha.

Predstavljajući regionalne specifičnosti, bit će prezentirane gradska i seoska zimska ruha bunjevačkih Hrvata iz Subotice, šokačka zimska nošnja karakteristična za Monoštor te tradicijska odjeća srijemskih Hrvata iz Slankamena koja odiše posebnom elegancijom i otpornošću na zimske temperature.

Kako u udruzi navode, u vremenu kada tehnologija diktira tempo svakodnevice, očuvanje kulturne baštine zahtijeva nove, kreativne pristupe. Upravo s tim ciljem pokrenut je ovaj projekt koji nastoji popularizirati dio baštinskih elemenata koristeći snagu društvenih mreža i vizualnog pripovijedanja.

»S obzirom na to da su ciljana skupina projekta mladi, oni su ujedno i glavni akteri. Modeli u projektu bit će upravo mladi ljudi koji će u autentičnim okruženjima predstaviti muške i ženske zimske nošnje. Želimo pokazati da tradicija nije nešto statično i zaboravljeno, već živa materija koja i te kako može biti atraktivna na platformama poput Instagrama.

Projekt nadilazi puko fotografiranje; snimit će se tri video zapisa u kojima će modeli educirati pratitelje o pravilnim nazivima dijelova nošnje te objasniti u kojim su se prigodama ti dragocjeni odjevni predmeti nosili«, kaže predsjednik UG *Hrvatski Majur* **Ninoslav Radak**.

Očekuje se da će digitalni prikaz baštine potaknuti mlade na dublje istraživanje vlastitog identiteta i ponosno isticanje tradicije u suvremenom kontekstu.

Projekt se realizira uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

K. U.

Hrvatska matica iseljenika

Sportski kamp za mlade iz dijaspore

Hrvatska matica iseljenika ima novi program namijenjen mladima Hrvatima izvan Hrvatske – Sportski kamp, koji ima za cilj poticanje sportskog duha, međusobnog povezivanja te jačanje veza s domovinom.

Tim povodom objavljen je javni poziv za prijavu sudionika na kamp koji će se održati od 11. do 19. srpnja 2026. godine u Prelogu, u partnerstvu s Hrvatskim rukometnim savezom. Prijaviti se mogu mladi u dobi od 14 do 18 godina a prijavnica i detaljne informacije dostupni su na www.matis.hr. Prijave se zaprimaju najkasnije do 1. lipnja 2026. godine.

Sudionici će biti smješteni u Hotelu Panorama Prelog i SRC DG Prelog. Dodatne informacije o projektu i uvjetima prijave također su dostupne putem maila: sara.mardetko@matis.hr. Organizatori napominju kako je broj mjesta ograničen te pozivaju zainteresirane da se prijave na vrijeme.

K. U.

Od hypea do razočaranja (II.)

Da nastavimo temu od prošlog broja i zapitamo se koji je recept za propast igrice? Prvo je marketing koji prodaje san, a ne stvarni proizvod. Drugi je prerano lansiranje, a treći je opsesija live-service modelom: mnoge tvrtke pokušale su napraviti »sljedeću veliku platformu« umjesto jednostavno dobre igre. Kad takav projekt ne osvoji publiku odmah, pad zna biti brutalan. Još jedan važan faktor je i nedostatak identiteta. Danas nije dovoljno napraviti kompetentnu igru. Ako publika ne zna zašto bi baš taj naslov igrala pored deset drugih, projekt vrlo brzo nestaje iz fokusa. Najveći promašaji u gaming industriji rijetko nastaju slučajno. Oni su obično posljedica istog lanca grešaka. Prevelika obećanja, loš menadžment, pogrešno čitanje tržišta i ideje da će marketing sam po sebi nadomjestiti ono što igra nema. Publika danas vrlo brzo prepoznata kad joj se prodaje vizija bez sadržaja. Ispod nastavljamo s listom neuspjelih projekata.

5. *Fallout 76* – veliko ime, loš početak

Kad nosiš ime *Fallout*, očekivanja su ogromna. *Fallout 76* je pri lansiranju trebao otvoriti novo poglavlje serijala: online *Fallout*, zajedničko preživljavanje, novi model dugotrajnog igranja. Umjesto toga, početak je obilježila lavina kritika – od tehničkih problema do osjećaja da svijetu nedostaje ono što *Fallout* čini *Falloutom*. Koliko je projekt u startu bio klimav najbolje pokazuje činjenica da je Bethesda kasnije kroz veliki Wastelanders update morala dodavati ono što je publici od početka nedostajalo: novu glavnu priču, human NPC-e i dijaloški sustav. Drugim riječima, igra je naknadno dobivala temelje koje su mnogi očekivali već na launchu. Zašto je propao na startu? Jer je lansiran kao velika evolucija serijala, a djelovao je kao nedovršena verzija ideje koja tek kasnije postaje ono što je trebala biti od početka.

6. *Redfall* – kako se veliko ime studija pretvorilo u veliko razočaranje

Arkane je godinama imao reputaciju studija koji zna raditi pametne, stilizirane i autorski prepoznatljive igre. Zato je *Redfall* dočekan s velikim zanimanjem. Mnogi su vjerovali da će to biti još jedan originalan hit. No nakon izlaska vrlo brzo je postalo jasno da igra pati od lošeg dizajna misija, slabog AI-ja, tehničkih problema i općeg dojma nedovršenosti. Kasniji Update 4 donio je offline mode, single-player pausing i dodatne dorade, ali to više nije moglo promijeniti temeljni narativ o neuspjelom projektu. Zašto je propao? Zato što je publika od *Arkanea* očekivala vrhunac kreativnog dizajna, a dobila proizvod koji je djelovao generički i nezavršen.

7. *Cyberpunk 2077* – najveći hype generacije

Malo je igara koje su bile reklamirane s toliko pompe kao *Cyberpunk 2077*. Godinama je djelovao kao budući vrhunac open-world RPG žanra. Očekivanja su bila golema, a marketing gotovo neumoljiv. No kad je igra izašla u prosincu 2020., osobito na starijim konzolama, lansiranje je postalo simbol tehničkog kaosa. Danas je važno reći da je *Cyberpunk* kasnije prošao kroz ozbiljnu rehabilitaciju, ali to ne briše činjenicu da je launch bio katastrofalan. Čak i službena PlayStation stranica danas posebno navodi da je PS4 verzija dobila posljednji patch još 8. studenoga 2022. i da više nije podržana, što dobro podsjeća koliko je problematičan bio početak tog izdanja. Zašto je propao na početku? Zato što je obećavao tehnološki i dizajnerski iskorak epohe, a isporučio proizvod koji velik dio publike pri lansiranju nije mogao igrati kako treba.

Ivan Ušumović

FOTO: www.gamesradar.com

Kako procijeniti vlastitu vrijednost na početku karijere?

Na početku karijere pitanja dolaze jedno za drugim. Trebam li prihvatiti posao iako je slabo plaćen? Ima li smisla raditi nešto što nije moja struka? Koliko uopće vrijedim na tržištu rada? I onda se uvijek netko javi sa »savjetom«: »Ma dobro, samo da nešto radiš pa ćeš vidjeti dalje«.

E sad, hoćemo li ili nećemo vidjeti dalje, ovisi o puno toga a u velikoj mjeri i o osjećaju vlastite vrijednosti.

Tržišna vrijednost vs. unutarnja vrijednost

Da bismo razumjeli što je to osjećaj vlastite vrijednosti prvo ćemo maknuti u stranu pojam *tržišne vrijednosti*. Tržišna vrijednost ovisi o tome koliko je neka vještina tražena, koliko ljudi je ima i koliko smo u tome dobri. To je relativno jasno. Može se istražiti, usporediti, pratiti. Često utječe na mogućnost dobivanja nekog posla.

No, u onom trenu kada dobijemo neki posao, puno toga što će se na njemu događati bit će pod utjecajem našeg osjećaja *vlastite vrijednosti*. Taj osjećaj vrijednosti nema veze s tim koliko je neka pozicija plaćena niti s ponudom i potražnjom nego ima veze s našim dubokim doživljajem sebe. Možemo imati visoku tržišnu vrijednost, a i dalje osjećati da ne vrijedimo dovoljno. Ili možemo imati početničku poziciju, ali jasno znati gdje su nam granice.

Što je samovrijednost?

Kada govorimo o samovrijednosti, iz psihodinamske perspektive, ne govorimo o tome da kažemo: »Ja vrijedim« i onda smo kao to riješili. Osjećaj vlastite vrijednosti je nešto što nastane (ili kod nekih, nažalost, ne nastane) razvojno – dakle u ranim danima, i to iz odnosa koji su roditelji imali prema nama i našim potrebama. Ne nastaje kroz riječi nego kroz iskustvo, kroz to kako su naše potrebe bile prepoznate i kako je na njih bilo odgovoreno. Dijete ne uči tko je kroz razmišljanje, nego kroz iskustvo. Kako ga se vidi, kako ga se sluša, kako se reagira na njegove potrebe.

Ako su te potrebe bile prepoznate i doživljene kao važne, dijete postupno razvija osjećaj: »Imam vrijednost«. Ako nisu, razvija se nešto drugo. Često nejasan, ali vrlo snažan osjećaj da nešto nije u redu. I to ostaje.

Kako niska samovrijednost može izgledati na poslu

Osjećaj da nismo vrijedni (ne moramo ga biti svjesni) često se u poslovnoj sferi manifestira na neke od sljedećih načina:

– stalna sumnja u sebe (čak i kada u realitetu posloj kompetencija)

- perfekcionizam
- ugađanje i poteškoće s granicama
- strah od kritike ili povratne informacije
- očekivanje od posla da bude na neki način »obitelj«
- teškoće u priznavanju vlastitog uspjeha
- izbjegavanje prilika za razvoj

Primjer 1

Osoba s niskom samovrijednošću ne mora izgledati nesigurno. Često može izgledati upravo suprotno. *Vrijedna, odgovorna, pouzdana*. Neplaćeni prekovremeni? Može! Mjesecima raditi posao za dvoje? Može! Uskočiti vikendom kada zatreba? (Neplaćeno, naravno) Može!

U pozadini ovakvih ponašanja često je nesvjesna potreba da osjećaj vrijednosti dobijemo iz vana. Nekakva duboka logika bila bi: Ako vide koliko sam dobar/a i vrijedan/a i trudim se, prihvatit će me/bit ću im važan/a i sl. No, u realitetu se dogodi samo iscrpljenost, razočaranje i onda veliko zamjeranje.

Primjer 2

Manjak osjećaja samovrijednosti može imati i drukčije lice. Recimo da je osoba *naučila postaviti granice, ne prihvaća izrabljivanje*, uspješna je u onomu što radi i u međuljudskim odnosima, ali i granice i odnosi ne dolaze joj autentično. I dalje joj je neugodno kad postavi granicu, brine ju što će drugi misliti o njoj, umanjuje uspjeh koji je postigla, neugodno joj je kada ju se pohvale – na neki način ne može uspjeh prihvatiti kao svoj.

Zaključak

Kada razmišljamo o poslu, lako je fokus staviti samo na vanjske faktore. Plaću, uvjete, prilike. To su važne stvari i imaju svoje mjesto. Ali unutarnji osjećaj vlastite vrijednosti često ima veću težinu nego što mislimo. On utječe na to što ćemo prihvatiti, koliko ćemo tražiti, hoćemo li ostati ili otići. Utječe na to kako ćemo doživjeti sebe u svemu tome.

I zato ima smisla stati i postaviti si jedno jednostavno pitanje: Je li ovo što biram stvarno moj izbor ili pokušavam nešto dokazati?

Ako vam je ovaj tekst pomogao da nešto jasnije vidite, velika je vjerojatnost da će pomoći i nekome koga znate. Slobodno ga prosljedite.

Marina Balažev, prof. specijalizantica transakcijske analize, smjer psihoterapija

Kombiniraj pametno – uživaj u suptilnom

22

Proljeće je uvijek sezona novih početaka, ali i povratka provjerenim kombinacijama koje iz godine u godinu dobivaju svježiju interpretaciju. Ove sezone, fokus nije na komplikaciji – već na suptilnim, ali efektnim spojevima boja i ključnim komadima koji nose cijeli outfit.

Boje za proljeće

Što se tiče boja, crvena i bijela, poznati je klasik koji će unijeti toplinu početkom toplih proljetnih dana. Ova kombinacija odiše samopouzdanjem i čistoćom – bijela smiruje intenzitet crvene, dok crvena daje karakter i jaku energiju. Bilo da je riječ o bijeloj košulji i crvenim sandalama ili obrnuto, ovaj spoj uvijek izgleda dotjerano bez previše truda. Djevojke vole da kombiniraju i crveni ruž uz crvene detalje koje čine njihov outfit, ali tada preporučujem minimalno šminke samo naglašene crvene usne. To je dobitna kombinacija.

S druge strane, teget i svijetloplava donose sofisticiran, gotovo »tihi luksuz« moment. Ova kombinacija je savršena za dnevne varijante, posebno u formi laganih košulja, blejzera i širokih hlača.

Sofisticirano i romantično

Posebno mjesto ove sezone zauzima puter žuta u kombinaciji s bijelom. Nježna, kremasta nijansa žute djeluje sofisticirano i nenapadno, dok bijela dodatno naglašava njezinu svježinu. Ovo je idealan izbor za one

koji žele unijeti boju u garderobu, ali na suptilan način bez prevelike upadljivosti.

Za romantičnije i toplije tonove, roza i braon čine neočekivano dobar par. Roza unosi mekoću i ženstvenost, dok braon daje ozbiljnost outfitu. Ova kombinacija posebno dolazi do izražaja u teksturama kao što su svila, koža, pamuk – gdje kontrast postaje još istaknutiji i zanimljiviji.

Burgundi cipele i mokasine

Kada je riječ o ključnim komadima, ove sezone sve se vrti oko cipela koje privlače pažnju. Crvene i burgundi cipele apsolutni su *must-have* – bilo da se radi o balerin-kama, sandalama ili klasičnim salonkama. One su najlakši način da i najjednostavniji outfit dobije modni twist.

Slip haljine nastavljaju svoju dominaciju i ovog proljeća. Lagane, prozirane i beskrajno prilagodljive – nose se uz sandale, mokasine, pa čak i preko majica za slojevitiji look. Njihova snaga je u jednostavnosti, ali i u načinu na koji prate pokret tijela.

I na kraju, mokasine. Ovaj bezvremenski model vraća se u moderniziranim verzijama – od klasične kože do mekih, gotovo papučastih varijanti. Idealne su za svakodnevne kombinacije i savršeno balansiraju između elegancije i opuštenosti.

Ovo proljeće ne traži pretjerivanje – već pametno kombiniranje. Boje su tu da se nadopunjuju, a komadi da traju.

Milijana Nimčević

PREPORUKA

Elemental

Elemental je jedan od najvažnijih bendova regionalne hip-hop scene, budući da su uspjeli spojiti komercijalni uspjeh i kvalitetne tekstove koji se bave važnim društvenim temama. Nedavno su objavili novi album naslovljen *Dobra djeca* koji donosi jedanaest novih pjesama i dostupan je na glazbenim platformama, poput *Spotifyja*.

Kako je ocijenio kritičar portala *muzika.hr*, unatoč pokojem slabijem momentu, svirka na najvećem dijelu albuma ipak ostaje i više nego solidna, a tekstovi koji su uvijek bili na visini zadatka ne posustaju ni na sekundu.

»*Dobra djeca* album je koji nudi umjerenu dozu novosti i nešto veću dozu poznatosti, što je za bend u trećem desetljeću karijere i više nego dovoljno. Sve ono na što smo navikli od Elementala da se čuti i ovdje uz poneki svježiji detalj i neočekivan obrat, kao i uz poneki posrtaj«, navodi se u tom tekstu.

K. U.

GLAZBA

Čarobno drvo

Temeljen na popularnoj seriji romana za djecu *The Faraway Tree*, obiteljski film *Čarobno drvo* prati Polly i Tima te njihovu djecu Beth, Joea i Fran, modernu obitelj koja se nađe prisiljena preseliti u udaljenu englesku ruralnu prirodu. Ubrzo nakon dolaska, bez Wi-Fi-ja ili struje za punjenje svojih dragocjenih elektroničkih naprava, djeca moraju razviti interes za prirodu. »Istražujući prirodni svijet oko svog novog doma, djeca otkrivaju čarobno drvo i njegove izvanredne i ekscentrične stanovnike, uključujući voljene likove Mjesečevo lice, Svilenkastu, Dame Washalot i Čovjeka iz tave. Na vrhu drveta putuju u spektakularne i fantastične krajeve, a kroz radosti i izazove svojih avantura, obitelj uči ponovno se povezati i cijeliti jedni druge prvi put nakon puno godina«, navodi se u najavi filma. Režiju potpisuje **Ben Gregor**.

Film je dobio uglavnom podijeljene do pozitivne reakcije kod kritike. U cjelini, film se smatra solidnim obiteljskim ostvarenjem koje nije revolucionarno, ali uspješno ispunjava svoju svrhu zabave i pouke za mlađe gledatelje.

K. U.

FILM

Lajk

Srđan Dragojević u romanu *Lajk* donosi duhovitu, neobičnu i aktualnu priču o društvenim mrežama, identitetu i suvremenim vrijednostima koje oblikuju naš svakodnevni život. Ovaj roman, koji sve više privlači pažnju čitatelja, posebno je zanimljiv zbog svoje teme koja je bliska svim generacijama – svijeta influencera, popularnosti i potrebe za prihvaćanjem. Radnja prati obitelj Berger koja dolazi na ljetovanje u dalmatinski hotel, no njihov odmor ubrzo poprima neočekivan i pomalo nadnaravan tijek kada ih počne opsjedati duh pokojne influencerice Mili. Kroz taj neobičan zaplet autor gradi priču u kojoj se isprepliću humor, satira i elementi horora, stvarajući dinamičan i zabavan, ali i duboko promišljen roman. Kroz likove i njihove međusobne odnose Dragojević istražuje utjecaj društvenih mreža na mlade, opsesiju lajkovima i popularnošću, ali i šire pitanje novih životnih stilova i vrijednosti. Na duhovit i slikovit način prikazuje granicu između stvarnog i virtualnog svijeta, ne osuđujući, već potičući čitatelja na razmišljanje. *Lajk* je roman koji se čita s lakoćom, ali ostavlja snažan dojam. Istovremeno zabavan i kritičan, potiče nas da se zapitamo koliko nas oblikuje digitalni svijet i što u njemu zapravo tražimo.

J. Dulić

KNJIGA

ZAVOD ZA KULTURU ■
VOJVOĐANSKIH HRVATA

RASPISUJE

NAGRADNI NATJEČAJ ZA UČENIKE SREDNJIH ŠKOLA

SNIMI KRATKI FILM MOBITELOM

O MATERIJALNOJ KULTURNOJ
BAŠTINI HRVATA U SRBIJI

Predstavite materijalnu
kulturnu baštinu
svoje sredine!

TEME:

Arhitektura

- Sakralni objekti: crkve, kapele, samostani, njihov vanjski i/ili unutrašnji izgled
- Narodno graditeljstvo: salaši i stare obiteljske kuće (građanske i seoske)
- Objekti javne namjene: sjedišta udruga i ustanova, domovi kulture

Kiparstvo

- Djela hrvatskih kipara/ica u javnom prostoru Srbije (spomenici, spomen-obilježja i poprsja)
- Kipovi u sakralnim objektima
- Križevi krajputaši

Slikarstvo

- Djela hrvatskih slikara/ica u muzejima, galerijama, sakralnim objektima (oltarne slike) i u privatnom vlasništvu
- Slike od slame

Natječaj traje od 30. 1. 2026. do 1. 6. 2026.

**Osvoji vrijedne nagrade.
Glavna nagrada MOBITELE!**

Upute o izradi i slanju filmova na www.zkvh.org.rs/aktualnosti/natjecaji
ili skeniraj QR kod.

